Manifesto por Esperanto

Aldonita de UZE
19/09/2008

MANIFESTO DE PRAGO DE LA MOVADO POR LA INTERNACIA LINGVO ESPERANTO

Ni, anoj de la tutmonda movado por la progresigo de Esperanto, direktas Ä‰i tiun manifeston al Ä‰iuj registaroj, internaciaj organizaÄµoj, kaj homoj de bona volo, deklaras nian intencon firmvole plu labori por la celoj Ä‰i tie esprimitaj, kaj invitas Ä‰iun unuopan organizaÄµon kaj homon aliÄ•i al nia strebado.

LanÄ‰ita en 1887 kiel projekto de helplingvo por internacia komunikado, kaj rapide evoluinta en vivoplenan, nuancoriÄ‰an lingvon, Esperanto jam de pli ol jarcento funkcias por kunligi homojn trans lingvaj kaj kulturaj baroj. Intertempe la celoj de Ä•iaj parolantoj ne perdis gravecon kaj aktualecon. Nek la tutmonda uzado de kelkaj naciaj lingvoj, nek progresoj en la komunikad-tekniko, nek la malkovro de novaj metodoj de lingvo-instruado verÅ•ajne realigos jenajn principojn, kiujn ni konsideras esencaj por justa kaj efika lingva ordo.

1. DEMOKRATIO.

Komunika sistemo kiu tutvive privilegias iujn homojn sed postulas de aliaj ke ili investu jarojn da penoj por atingi malpli altan gradon de kapablo, estas fundamente maldemokratia. Kvankam, kiel Ä‰iu lingvo, Esperanto ne estas perfekta, Ä•i ege superas Ä‰iun rivalon en la sfero de egaleca tutmonda komunikado.

Ni asertas ke lingva malegaleco sekvigas komunikan malegalecon je Ä‰iuj niveloj, inkluzive de la internacia nivelo. Ni estas movado por demokratia komunikado.

2. TRANSNACIA EDUKADO.

Äˆiu etna lingvo estas ligita al difinita kulturo kaj naci(ar)o. Ekzemple, la lernejano kiu studas la anglan lernas pri la kulturo, geografio kaj politiko de la anglalingvaj landoj, precipe Usono kaj Britio. La lernejano kiu studas Esperanton lernas pri mondo sen limoj, en kiu Ä‰iu lando prezentiÄ•as kiel hejmo.

Ni asertas ke la edukado per iu ajn etna lingvo estas ligita al difinita perspektivo pri la mondo. Ni estas movado por transnacia edukado.

3. PEDAGOGIA EFIKECO.

Nur malgranda procentaÄµo el tiuj kiuj studas fremdan lingvon, ekmastras Ä•in. Plena posedo de Esperanto eblas eÄ‰ per memstudado. Diversaj studoj raportis propedeutikajn efikojn al la lernado de aliaj lingvoj. Oni ankaÅ rekomendas Esperanton kiel kernan eron en kursoj por la lingva konsciigo de lernantoj.

Ni asertas ke la malfacileco de la etnaj lingvoj Ä‰iam prezentos obstaklon por multaj lernantoj, kiuj tamen profitus el la scio de dua lingvo. Ni estas movado por efika lingvoinstruado.

4. PLURLINGVECO.

La Esperanto-komunumo estas unu el malmultaj mondskalaj lingvokomunumoj kies parolantoj estas senescepte du- aÅ plurlingvaj. Ä‰iu komunumano akceptis la taskon lerni almenaÅ unu fremdan lingvon Ä•is parola grado. Multokaze tio kondukas al la scio de kaj amo al pluraj lingvoj kaj Ä•enerale al pli vasta persona horizonto.

Ni asertas ke la anoj de Ä‰iuj lingvoj, grandaj kaj malgrandaj, devus disponi pri reala Å•anco por alproprigi duan lingvon Ä•is alta komunika nivelo. Ni estas movado por la provizo de tiu Å•anco.

5. LINGVAJ RAJTOJ.

La malegala disdivido de potenco inter la lingvoj estas recepto por konstanta lingva malsekureco, aÅ rekta lingva subpremado, Ä‰e granda parto de la monda loÄ•antaro. En la Esperanto-komunumo, la anoj de lingvoj grandaj kaj malgrandaj, oficialaj kaj neoficialaj, kunvenas sur neutrala tereno, dank' al la reciproka volo kompromisi. Tia ekvilibro inter lingvaj rajtoj kaj respondecoj liveras precedencon por evoluigi kaj pritaksi aliajn solvojn al la lingva malegaleco kaj lingvaj konfliktoj.
Ni asertas ke la vastaj potencodiferencoj inter la lingvoj subfosas la garantiojn, esprimitajn en tiom da internaciaj dokumentoj, de egaleca traktado sendistinge pri la lingvo. Ni estas movado por lingvaj rajtoj.

6. LINGVA DIVERSECO.

La naciaj registaroj emas konsideri la grandan diversecon de lingvoj en la mondo kiel baron al komunikado kaj evoluigo. Por la Esperanto-komunumo, tamen, la lingva diverseco estas konstanta kaj nemalhavebla fonto de riÄ‰eco. Sekve, Ä‰iu lingvo, kiel Ä‰iu vivaÄµospecio, estas valora jam pro si mem kaj inda je protektado kaj subtenado.

Ni asertas ke la politiko de komunikado kaj evoluigo, se Ä•i ne estas bazita sur respekto al kaj subteno de Ä‰iuj lingvoj, kondamnas al formorto la plimulton de la lingvoj de la mondo. Ni estas movado por lingva diverseco.

7. HOMA EMANCIPIÄœO.
Â
Äˆiu lingvo liberigas kaj malliberigas siajn anojn, donante al ili la povon komuniki inter si, barante la komunikadon kun aliaj. Planita kiel universala komunikilo, Esperanto estas unu el la grandaj funkciantaj projektoj de la homa emancipiÄ•o aÅ projekto por ebligi al Ä‰iu homo partopreni kiel individuo en la homara komunumo, kun firmaj radikoj Ä‰e sia loka kultura kaj lingva identeco, sed ne limigite de ili.

Ni asertas ke la ekskluziva uzado de naciaj lingvoj neeviteble starigas barojn al la liberecoj de sinesprimado, komunikado kaj asociiÄ•o. Ni estas movado por la homa emancipiÄ•o.